

E - PORADNIK
POWIATU OPATOWSKIEGO

**UBEZWŁASNOWIENIE-
PRZESŁANKI, POSTĘPOWANIE SĄDOWE, SKUTKI**

Poradnik przygotowany w ramach zadania publicznego realizowanego w formie powierzenia zadania przez Zarząd Powiatu Opatowskiego

Publikacja bezpłatna.

Praca zbiorowa

Autorzy:

Katarzyna Turbiarz – radca prawny, mediator

Katarzyna Markiewicz – radca prawny, doradca obywatelski

Wydawca:

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Opatowskiego z siedzibą w Opatowie

ul. Bronisława Ostrowskiego ps. Cichy 1

27 – 500 Opatów

Tel. (15) 868 – 20 – 87

fax. (15) 868 – 20 - 87

e-mail: lgdopatow@o2.pl

<http://www.lgdopatow.pl>

WPROWADZENIE – NIEODPŁATNE PORADY PRAWNE, EDUKACJA PRAWNA

Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz edukacja prawna świadczone są zgodnie z ustawą z dnia 05 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U.2021.945 tj. z dnia 21 maja 2021 roku).

Miejsce i godziny świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Powiecie Opatowskim:

<u>Opatów Punkt nr 1</u> <u>Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, nieodpłatna mediacja</u>	<u>Ożarów Punkt nr 2</u> <u>Nieodpłatna pomoc prawna</u>
ul. Sienkiewicza 17	ul. Stodolna 1
Dane do kontaktu: 1.Nr telefonu: 15 868-47-12 lub 797 – 994 – 712 , 2.Adres e-mail: <i>asystent@opatow.pl</i> , 3.E-PUAP: - adres skrzynki: /itob629a04/Skrytka ESP 4.Bezpośrednia rejestracja z możliwości wskazania konkretnego terminu za pomocą strony Ministerstwa Sprawiedliwości https://np.ms.gov.pl/	Dane do kontaktu: 1.Nr telefonu: 15 868-47-12 lub 797 – 994 – 712 , 2.Adres e-mail: <i>asystent@opatow.pl</i> , 3.E-PUAP: - adres skrzynki: /itob629a04/Skrytka ESP 4.Bezpośrednia rejestracja z możliwości wskazania konkretnego terminu za pomocą strony Ministerstwa Sprawiedliwości https://np.ms.gov.pl/
Lokalna Grupa Działania Powiatu Opatowskiego Katarzyna Turbiarz – radca prawny, mediator - dyżur zgodnie z harmonogramem, Szymon Heba – radca prawny, doradca obywatelski, mediator - dyżur zgodnie z harmonogramem,	Starostwo Powiatowe w Opatowie: Ewelina Bielak – adwokat, Jolanta Kotkowska – adwokat, Szymon Heba – radca prawny, Dyżury zgodnie z harmonogramem.
Poniedziałek: 7:30 – 11:30 NPP i M. Wtorek: 7:30 – 11:30 NPP i M. Środa: 7:30 – 12:30 NPO Czwartek: 7:30 – 11:30 NPP i M. Piątek: 10:30 – 14:30 NPP i M.	Poniedziałek: 11:30 – 15:30 Wtorek: 7:30 – 11:30 Środa: 8:00 – 12:00 Czwartek: 9:00 – 13:00 Piątek: 7:30 – 11:30

NA JAKĄ POMOC MOŻE LICZYĆ OSOBA UPRAWNIONA

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- Poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, sądowym, administracyjnym lub sądownoadministracyjnym;
- Wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego;
- Przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym;
- Sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań;
- Nieodpłatną mediację.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje:

- działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla

osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego,

- nieodpłatną mediację.

KTO MOŻE SKORZYSTAĆ Z NIEODPŁATNEJ POMOC PRAWNEJ

KAŻDY, kto znajduje się w sytuacji, w której nie może ponieść kosztów odpłatnej pomocy i złoży takie oświadczenie w punkcie, w którym świadczona jest nieodpłatna pomoc, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie lub nieodpłatna mediacja.

Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Oświadczenie, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp do niego osób trzecich. Administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniu, jest starosta. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego starosta przechowuje oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, przez trzy lata od końca roku kalendarzowego, w którym oświadczenie zostało sporządzone.

Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje także osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą (osoba samozatrudniona) niezatrudniającej innych osób w ciągu ostatniego roku. Nieodpłatna pomoc prawna dla samozatrudnionych przedsiębiorców ma charakter pomocy de minimis.

INNE ISTOTNE INFORMACJE

Porady prawne udzielane są w ramach osobistej wizyty osoby uprawnionej w punkcie nieodpłatnego poradnictwa prawnego. Osoby, które ze względu na niepełnosprawność ruchową lub inne trudności nie są w stanie stawić się osobiście w punkcie porad prawnych pomoc prawna świadczona jest poza siedzibą punktu lub z wykorzystaniem środków komunikowania się na odległość po uprzednim zgłoszeniu w/w faktu pod wskazanym wyżej numerem telefonu oraz złożeniu stosownego oświadczenia.

EDUKACJA PRAWNA

Edukacja prawna stanowi ustawiczny proces prowadzony wobec obywateli bez względu na wiek. W ramach realizacji zadania z zakresu edukacji prawnej prowadzone są zajęcia dla uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych mające na celu zwiększenie świadomości w zakresie podstawowych praw i obowiązków, profilaktyki oraz zwalczania przestępstw oraz funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Celem edukacji prawnej dzieci i młodzieży jest zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu. W ramach edukacji prawnej prowadzone są wykłady teoretyczne jak również szereg zajęć o charakterze praktycznym.

W ramach nieodpłatnej pomocy prawnej jak również nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego jednym z pojawiających się zagadnień są alimenty.

UBEZWŁASNOWOLNIENIE - PRZESŁANKI

Tematyka związana z ubezwłasnowolnieniem stanowi w ostatnim czasie dość częsty problem poruszany w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej czy też nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Przedmiotowy poradnik ma więc na celu wyjaśnienie przesłanek, których wystąpienie jest niezbędne do zainicjowania postępowania sądowego a nadto wyjaśnić sam przebieg postępowania oraz skutki ubezwłasnowolnienia.

Jakie rozróżniamy rodzaje ubezwłasnowolnienia?

Obowiązujący w polskim systemie prawa Kodeks cywilny – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku w art. 13 i 16 rozróżnia ubezwłasnowolnienie całkowite i częściowe.

Ubezwłasnowolnić całkowicie można osobę która ukończyła 13 lat jeżeli w obliczu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest ona w stanie kierować swoim postępowaniem.

Ubezwłasnowolnić częściowo natomiast można osobę pełnoletnią która z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, która wymaga pomocy do prowadzenia jej spraw.

Jaki jest skutek ubezwłasnowolnienia?

W odniesieniu do osób ubezwłasnowolnionych całkowicie wskazać należy, że z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądowego o ubezwłasnowolnieniu tracą one zdolność do czynności prawnych.

Dokonanie czynności prawnej przez takie osoby wiąże się z nieważnością tej czynności.

Wyjątek!!!

W sytuacji gdy osoba ubezwłasnowolniona całkowicie dokonuje czynności prawnej z zakresu umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba, że pociąga ona za sobą rażące pokrzywdzenie osoby ubezwłasnowolnionej.

W odniesieniu do osób częściowo ubezwłasnowolnionych wskazać należy, że są to osoby które mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Osoby ubezwłasnowolnione częściowo:

- Mogą zaciągać umowy zobowiązujące lub rozporządzające tylko za zgodą przedstawiciela ustawowego,
- Do ważności umowy zawartej bez zgody przedstawiciela ustawowego wymagane jest potwierdzenie umowy przez przedstawiciela ustawowego,
- Może sama potwierdzić umowę jeżeli odzyska pełną zdolność do czynności prawnych,
- Nie może sama dokonać jednostronnej czynności prawnej do której wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego, taka czynność jest nieważna,
- Może bez zgody opiekuna zawierać umowy w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Jaka jest procedura niezbędna do ubezwłasnowolnienia?

W celu wszczęcia postępowania w przedmiocie ubezwłasnowolnienia niezbędnym jest złożenie wniosku do właściwego Sądu?

Jaki Sąd jest właściwy do rozpatrywania spraw o ubezwłasnowolnienie i koszt złożenia wniosku?

Sądem właściwym do rozpatrywania spraw o ubezwłasnowolnienie jest Sąd Okręgowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby, której wniosek dotyczy (która ma zostać ubezwłasnowolniona) lub miejsca jej pobytu. W przypadku osób mieszkających na terenie Powiatu Opatowskiego sądem właściwym jest Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny ul. Seminaryjska 12 A, 25-372 Kielce.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie podlega opłacie stałej w wysokości 100 złotych, którą należy uiścić na rachunek bankowy sądu przed złożeniem wniosku. Oprócz opłaty od wniosku osoba ustępująca z wnioskiem winna liczyć się z koniecznością poniesienia wydatków sądowych związanych z opiniami biegłych sądowych a nadto z kosztami wybrania dokumentacji np. odpisów aktów stanu cywilnego.

W tym miejscu wskazać należy, że wnioskodawca, który bez uszczerbku dla siebie i rodziny nie jest w stanie ponieść w całości lub w części kosztów sądowych może zwrócić się do Sądu z wnioskiem o zwolnienie z tych kosztów.

Kto może złożyć wniosek o ubezwłasnowolnienie?

Artykuł 545 kpc zawiera zamknięty katalog osób uprawnionych do złożenia wniosku o ubezwłasnowolnienie i są to:

- małżonek osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie;
- jej krewni w linii prostej,
- rodzeństwo,
- jej przedstawiciel ustawowy.

Uwaga!!!

Osoba zgłaszająca wniosek o ubezwłasnowolnienie lekkomyślnie lub w złej wierze podlega karze grzywny.

Kto jest uczestnikiem postępowania sądowego?

Jak wynika z art. 546 kpc z mocy prawa uczestnikami postępowania w przedmiocie ubezwłasnowolnienia są:

- wnioskodawca,
- osoba, której wniosek dotyczy (która ma zostać ubezwłasnowolniona),
- przedstawiciel ustawowy w/w osoby,
- małżonek osoby której wniosek dotyczy
- prokurator Prokuratury Okręgowej.

Ważne!!!

W każdym stadium postępowania do sprawy wstąpić mogą organizacje pozarządowej do których zadań statutowych należy ochrona praw osób niepełnosprawnych, udzielanie pomocy takim osobom lub ochrona praw człowieka.

Jakie dowody należy dołączyć do wniosku?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami jeżeli ubezwłasnowolnienie ma nastąpić z uwagi na chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy do wniosku należy dołączyć świadectwo lekarskie wydane przez lekarza psychiatrę o stanie psychicznym osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, lub opinię psychologa o stopniu niepełnosprawności umysłowej tej osoby. Jeżeli ubezwłasnowolnienie ma nastąpić z powodu pijaństwa, dołączyć należy zaświadczenie poradni przeciwalkoholowej, a jeżeli ubezwłasnowolnienie ma nastąpić z powodu narkomanii - zaświadczenie z poradni leczenia uzależnień.

Nadto, do wniosku może zostać dołączona dokumentacja medyczna np. karty leczenia szpitalnego, podejmowanych terapii, odpis skrócony aktu urodzenia osoby której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie oraz wnioskodawcy (w celu wykazania uprawnienia do wystąpienia z wnioskiem).

Nadto, występowanie przesłanek uzasadniających ubezwłasnowolnienie danej osoby mogą zostać wykazane zeznaniami świadków.

Uwaga!!!

Wniosek zostanie odrzucony przez Sąd jeżeli treść wniosku lub dołączone do wniosku dokumenty nie uprawdopodobniają istnienia choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub występowania innego rodzaju zaburzeń psychicznych osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie albo w razie niezłożenia żądanego świadectwa, opinii lub zaświadczenia. Powyższy skutek nie nastąpi jeżeli złożenie takich dokumentów nie jest możliwe.

Jak wygląda postępowanie w sprawie o ubezwłasnowolnienie?

W pierwszej kolejności wskazać należy, że po wszczęciu postępowania należy niezwłocznie wysłuchać osobę mającą zostać ubezwłasnowolnioną. Owo wysłuchanie powinno odbyć się w obecności biegłego psychologa a także - w zależności od stanu zdrowia osoby, która ma być wysłuchana - biegłego lekarza psychiatry lub neurologa.

Ponadto, w toku postępowania osoba, której dotyczy wniosek musi być zbadana przez biegłego lekarza psychiatrę lub neurologa, a także psychologa.

Co ważne Sąd może jeżeli na podstawie opinii dwóch biegłych lekarzy uzna to za niezbędne, zarządzić oddanie osoby, której dotyczy

wniosek o ubezwłasnowolnienie, pod obserwacją w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż sześć tygodni. W wyjątkowych wypadkach sąd może termin ten przedłużyć do trzech miesięcy.

Czy postanowienie o ubezwłasnowolnieniu może zostać zmienione lub uchylone?

Tak. W sytuacji gdy ustaną przesłanki uzasadniające orzeczenie ubezwłasnowolnienia Sąd może z urzędu uchylić postanowienie w przedmiocie ubezwłasnowolnienia.

Natomiast w razie gdy zmianie ulegnie stan zdrowia osoby ubezwłasnowolnionej sąd może odpowiednio przy poprawie stanu zdrowia zmienić ubezwłasnowolnienie z całkowitego na częściowe a w razie pogorszenia zmienić z częściowego na całkowite.

W jaki sposób można chronić interesy osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Sąd rozpoznający sprawę o ubezwłasnowolnienie może z urzędu lub na wniosek uczestnika może ustanowić dla osoby objętej wnioskiem doradcę tymczasowego?

Ustanowienie doradcy może nastąpić przy wszczęciu lub w toku postępowania.

Doradcą tymczasowym może być osoba z rodziny (małżonek, krewni w linii prostej) lub osoba obca. Nie może pełnić tej funkcji wnioskodawca.

Doradca tymczasowy może być ustanowiony tylko dla osoby pełnoletniej.

Jaki skutek pociąga za sobą ustanowienie doradcy tymczasowego?

Osoba dla której ustanowiono doradcę tymczasowego posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych podobnie jako osoba ubezwłasnowolniona częściowo.

Co dzieje się dalej po ubezwłasnowolnieniu osoby?

Po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie ubezwłasnowolnienia Sąd z urzędu przesyła odpis postanowienia sądowi opiekuńczemu – Sądowi Rejonowego w Opatowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich przypadku mieszkańców Powiatu Opatowskiego.

W zależności od tego jakie ubezwłasnowolnienie orzeczono dla osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej ustanawia się opiekuna prawnego natomiast dla ubezwłasnowolnionej częściowo kuratora.

Warto wiedzieć!!!

Opiekun prawny może ubiegać się o wypłacenie mu wynagrodzenia z tytułu sprawowanej opieki. Wynagrodzenie wypłacane jest w wysokości ustalonej przez Sąd.

Wynagrodzenie obliczane jest w stosunku miesięcznym i nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.

Świadczenie może być przyznane okresowo albo jednorazowo, gdy opieka ustaje lub opiekun zostaje z niej zwolniony. To sąd decyduje, czy przysługuje wynagrodzenie. Przepisy dotyczą osób małoletnich i ubezwłasnowolnionych, dla których opiekunem prawnym nie jest osoba najbliższa. Opiekun prawny nie otrzyma także świadczenia, gdy jest rodziną zastępczą lub gdy sąd uzna, że jego nakład pracy jest nieznaczny.

Przyznanie wynagrodzenia w żaden sposób nie jest uzależnione od dochodów osiągniętych przez opiekuna prawnego.

Aby uzyskać wskazane wynagrodzenia najpierw należy zwrócić się do Sądu Rejonowego z wnioskiem o jego przyznanie a następnie do ośrodka pomocy społecznej o jego wypłacenie.

Postępowanie jest wolne od opłat.

WZÓR WNIOSKU O UBEZWŁASNOWIENIE

Miejscowość i data

Sąd Okręgowy w Kielcach

I Wydział Cywilny

Ul. Seminaryjska 12 a

25-372 Kielce

Wnioskodawca: imię i nazwisko, adres, PESEL

Uczestnicy:

1. Imię i nazwisko osoby której dotyczy wniosek wraz z jej adresem
2. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Kielcach

Wniosek o ubezwłasnowolnienie

Wnoszę o:

1. Ubezwłasnowolnienie całkowite/częściowe(imię i nazwisko) z powodu (choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, pijaństwa, narkomanii)
2. Dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z:
 - odpisu skróconego aktu urodzenia (osoby której dotyczy wniosek) lub innego aktu stanu cywilnego potwierdzającego uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem zgodnie z art. 545 kpc,
 - dokumentacji medycznej,
 - zaświadczenia lekarskiego/zaświadczenia o odbytej terapii,

- zeznań wnioskodawcy.

Uzasadnienie

W tym miejscu należy wskazać stan faktyczny sprawy, opisać schorzenia osoby której dotyczy wniosek, jej zachowanie, podejmowane leczenie.

Podpis

Załączniki:

.....

Uwaga!!!

Wniosek składa się w 3 egzemplarzach.

Warto zawrzeć w nim informację czy stan zdrowia uczestnika postępowania umożliwia mu osobiste stawienie się w Sądzie celem wysłuchania oraz ewentualnie podać telefon kontaktowy do wnioskodawcy.